

Türkiye’de Leasing&Faktoring

TÜRKİYE'DE LEASİNG

► Türkiye'de finansal kiralamaya ilişkin ilk düzenlemeler, 70 sayılı bankalar hakkında kanun hükmünde kararnamenin 90. Maddesine istinaden çıkarılan 16/12/1983 tarih ve 83/7506 sayılı bakanlar kurulu kararında yapılmış ve “Yatırımlara ilişkin ekipmanların temin edilip, firmalara taksitle satılması veya kiraya verilmesinden...” bahsedilmiştir. Böylece mevzuatımızda açık olmasa bile ilk kez “Leasing’e” değinilmiştir. Gerçek anlamda ise leasing'in hukuki altyapısı 28/06/1985 yılında çıkan bir 3226 sayılı kanun ile oluşturulmuş ve ilk leasing şirketi 1986 yılında kurulmuştur.

► Türkiye'de 1986'dan bu yana Leasing'in yatırımlardan aldığı pay giderek artmaktadır. Ancak diğer ülkelerle karsilastirildiginda Leasing'in ülkemiz ekonomisindeki payinin yeterli oldugu söylenemez. Toplam sabit sermaye yatırımları içinde Leasing'in payı gelişmiş sanayi ülkelerinde %30 civarındayken, bu oran Türkiye'de %10'un altında kalmaktadır. Türkiye'de Leasing'in henüz değeriendirilmemiş büyük bir gelişme potansiyeli bulunmaktadır.

TÜRKİYE'DE LEASİNG

- ▶ Hem 2008 yılında yaşanan global krizin sektöre olan etkisi hem de leasing işlemlerinde %1 olan K.D.V'nin %18 e çıkarılması ile birlikte sektörde ciddi oranda bir daralma yaşamıştır Leasing sektöründe 2007'de 8.2 milyar dolar olan işlem hacmi 2008'de 5.3 milyar dolara, 2009'da 2.2 milyar dolara gerilemiştir.
- ▶ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun geçici mali tablolar kullanarak oluşturduğu Banka Dışı Mali Kuruluşlar Bülteni'ne göre 2010 yılının ilk çeyreğinde banka dışı mali kuruluşlardan leasing şirketlerinin net karı 2009 yılının aynı dönemine göre yüzde 5.5 azaldı. Geçen yıl 137.6 milyon TL olarak gerçekleşen finansal kiralama şirketlerinin karı, 2010 yılının ilk çeyreğinde 130 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE'DE LEASİNG

► Sektörün net dönem kârı 2010 yılının son çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %20 azalmıştır. Bunda, finansal kiralama gelirlerindeki %24 oranındaki daralma ve finansal kiralama dışı gelirlerdeki %26 oranındaki düşüş etkili olmuştur. Her ne kadar aynı dönemde finansal kiralama giderleri ile finansal kiralama dışı giderlerde de düşüş görülmekte ise de nominal olarak toplamda daha büyük olan gelir kalemlerinde görülen daralmanın belirleyici unsur olduğu anlaşılmaktadır.

► Finansal kiralama sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içindeki payı 2009 yılının ilk çeyreğinden bu yana azalış eğilimindedir. Sektörün döviz kuru riskinde önemli bir değişiklik kaydedilmemiştir. Zarar eden şirket sayısı 2010 yılının son çeyreğinde bir öndeki döneme göre bir adet azalarak 8'e düşmüştür.

TÜRKİYE'DE LEASİNG

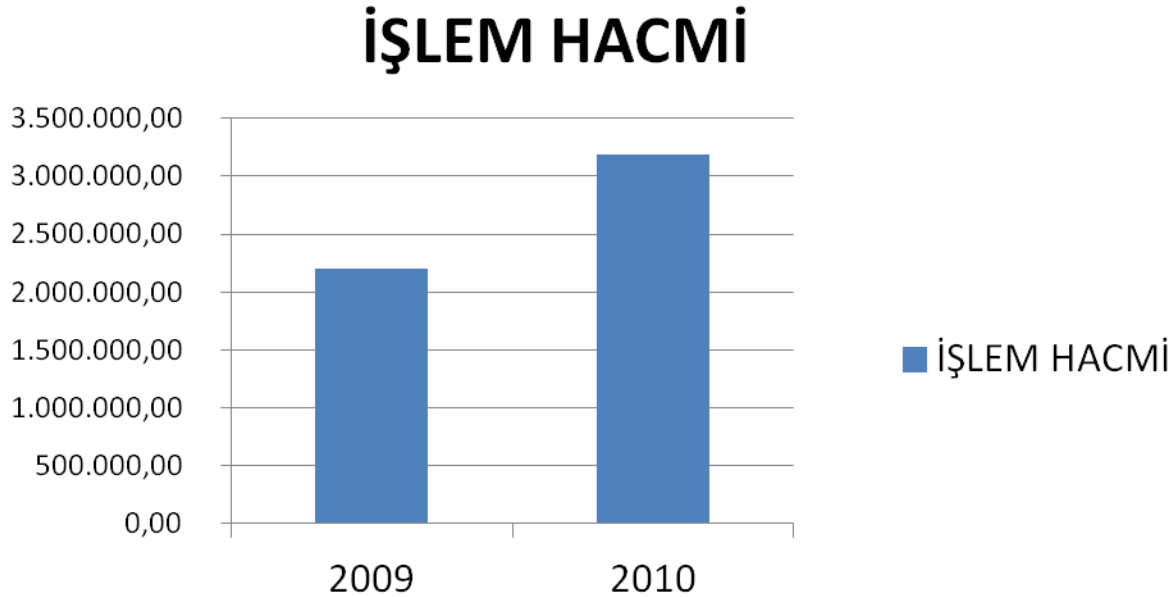
- ▶ Yurt dışında yapılan leasing işlemlerinde operasyonel leasing önemli paylara ulaşmış olmasına karşın ülkemizde leasing işlemlerinin sadece finansal leasing türü uygulanmaktadır. Leasingin bu iki ana türü dikkate alındığında, leasing işlemlerinin finansman işlevi (finansal leasing) yanı sıra leasing konusu malın bakım-onarım hizmetlerinin de verildiği kiralama işlevinin (operasyonel leasing) mevcut olduğu ve bu yöntemin yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir.
- ▶ Türkiye'de hâlihazırda toplam 46 leasing yapmaya yetkili kuruluş bulunmaktadır. Ancak, bu şirketlerin tamamı aktif değildir. Finansal Kiralama Derneği (Fider) üyesi olan 34 şirket ise piyasa payının yaklaşık yüzde 90'ına sahiptir.

TÜRKİYE'DE LEASİNG

- ▶ Yatırımın %100 finansmanını sağlar
- ▶ Esnek kira ödeme planı sağlar
- ▶ Teşvikten yararlanma sağlar
- ▶ Kira ödemelerinin değişmemesi enflasyona karşı güven sağlar
- ▶ Kira dönemi sonunda malın mülkiyetine sahip olabilmeyi sağlar
- ▶ Yatırım ile gelecek karlar kira ödemelerini karşılamayı sağlar (yatırımın kendini finanse etme olanağı sağlar)
- ▶ Amortisman ve kira ödemelerinin vergi matrahında düşülmesi vergi avantajı sağlar
- ▶ Sözleşmelerin ve teminatların vergiden muaf olması vergi avantajı sağlar
- ▶ Uzun vadeli ve istikrarlı finansman sağlar
- ▶ Yerli ve ithal satın almalarda operasyonel kolaylık sağlar
- ▶ Teknolojik yeniliklere ve gelişmeleri takip edebilmeyi sağlar
- ▶ İflas durumunda finansal kiralama konusu ekipman iflas masası dışında kalır
- ▶ Krediye göre daha düşük maliyet sağlar
- ▶ Likit kaynakların alternatif kullanımını sağlar

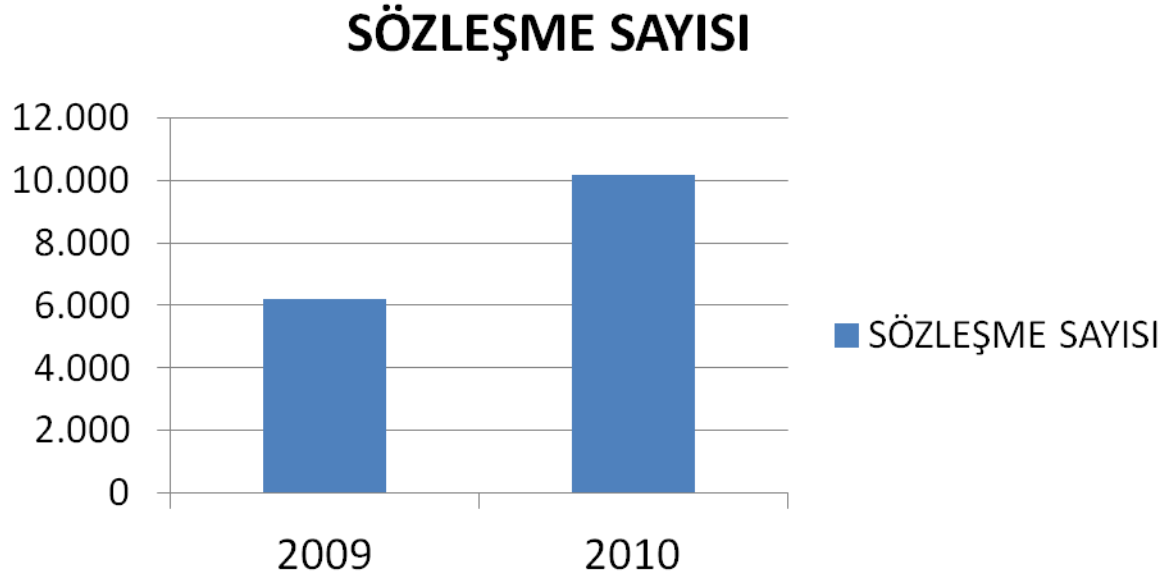
LEASİNG İŞLEM HACMİ

- 2010 Yılı İşlem Hacmi (3.182.683 bin USD) 2009 Yılı İşlem Hacmine göre (2.197.524 USD) % 45 olarak artmıştır.

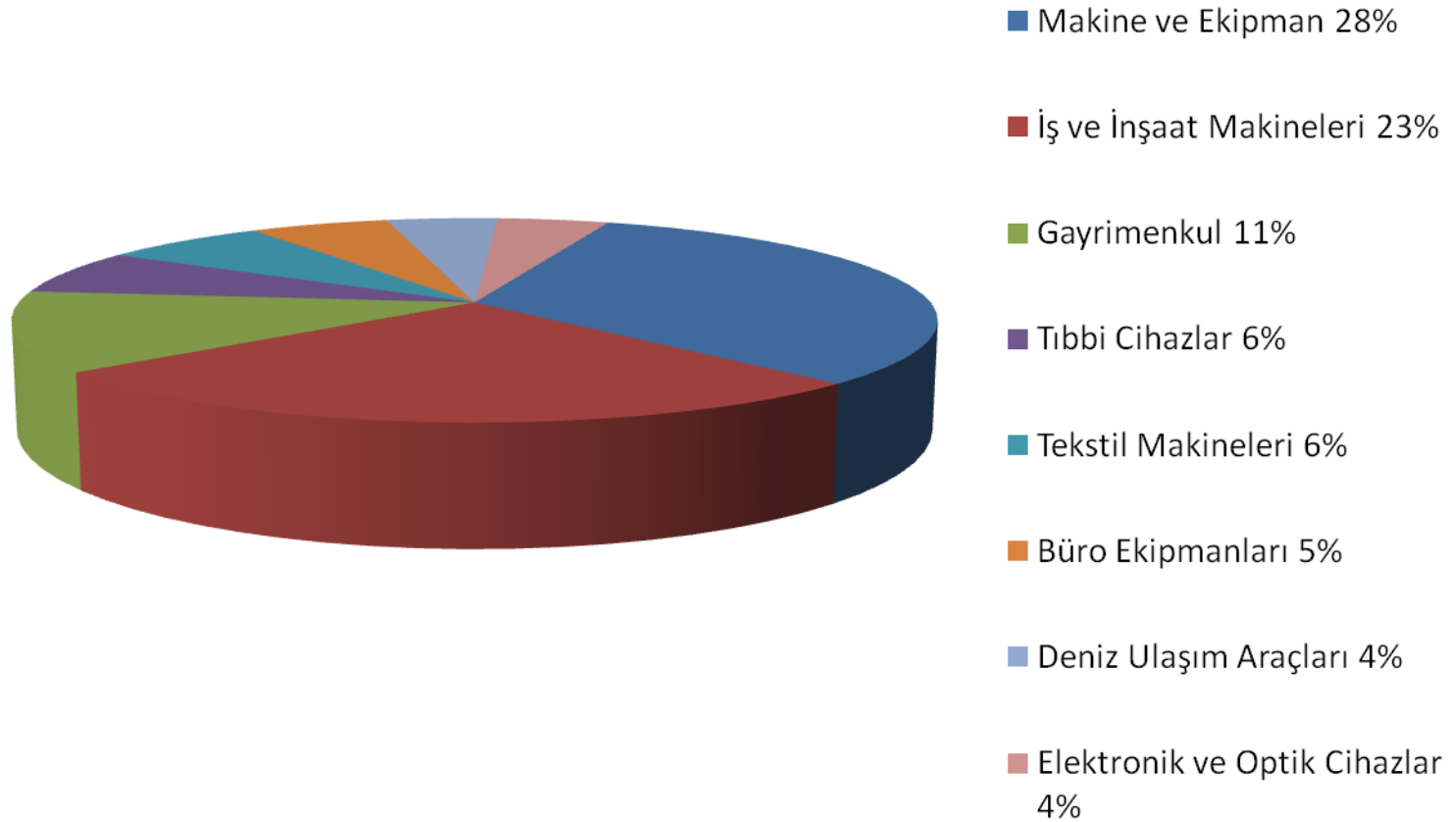
LEASİNG İŞLEM HACMİ

► 2010 Yılı Sözleşme adedi (10.186) 2009 Yılı Sözleşme adedine göre (6.197) %64 olarak artmıştır.

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MAL GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI 2010

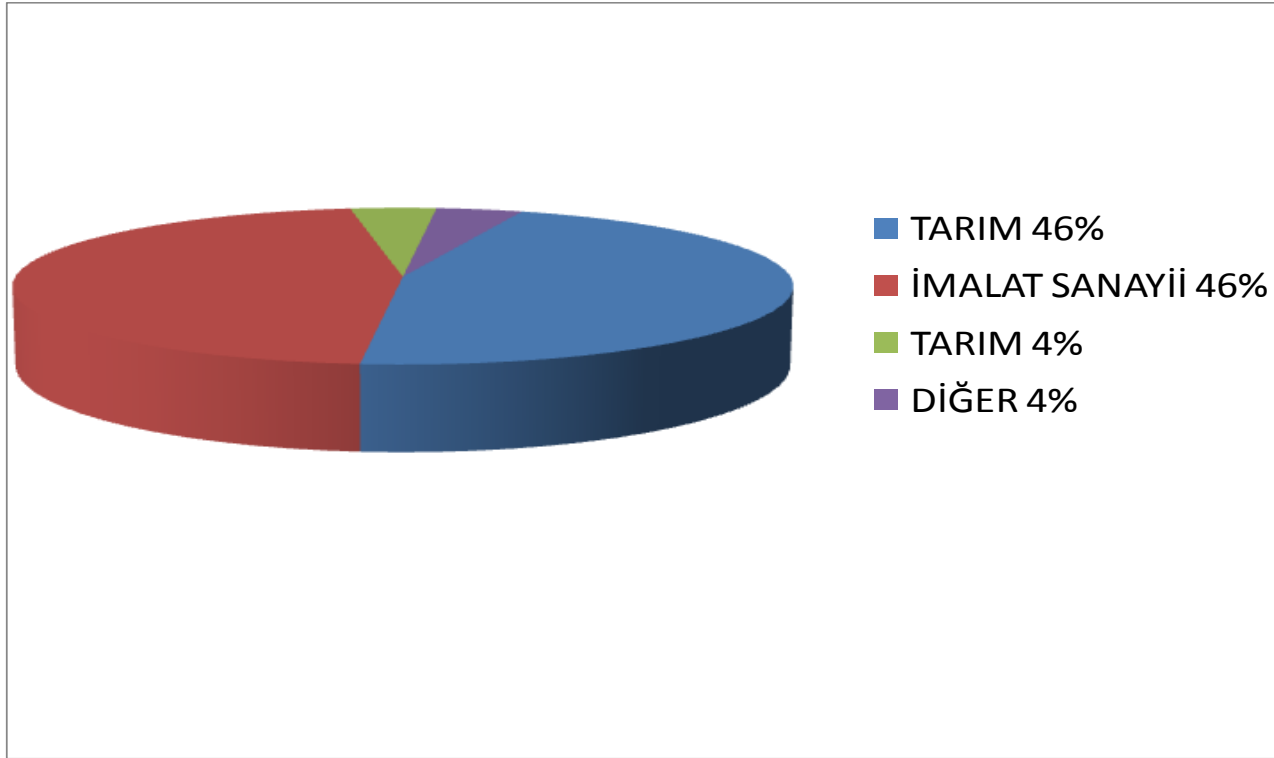
► 2010 yılında finansal kiralama işlemlerinin mal gruplarına göre dağılımında %28 ile en yüksek paya sahip olan grup makine ve ekipmanlardır.

FİDER ÜYESİ FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI

► 2010 yılında finansal kiralama işlemlerinin sektörlere göre dağılımında tarım ve imalat sanayi en yüksek paya sahiptir.

Leasing Sektörünün Sorunları

► **Leasing işlemlerinde farklı KDV oranlarının uygulanması :** finansal kiralama işlemlerinde uygulanacak KDV oranı 30.12.2007 tarihinden sonra düzenlenecek sözleşmeler için kiralamaya konu malın tabi olduğu KDV oranına eşitlenmiştir. 30.12.2007 tarihinden önce düzenlenen finansal kiralama sözleşmeleri için herhangi bir oran değişikliği yapılmamış olup, bu sözleşmelere ilişkin düzenlenen faturalar için eski oranların uygulanmasına devam edilerek KDV oranları açısından 30.12.2007 öncesi ve sonrası olarak dual (ikili) bir vergileme sistemi yaratılmıştır.

► **Kiracı değişikliği ve KDV uygulaması:** 30.12.2007 öncesi imzalanmış ve yürürlükte olan bir finansal kiralama sözleşmesinde sözleşmenin bütünleyici unsurları olan taksit sayıları, vadeler ve tutarlar değişmeden başka bir kiracıya devir yapılıyor ise finansal kiralama şirketinin KDV uygulaması açısından bir değişiklik yapmasına gerek olmayacak, eski sözleşmeye göre uyguladığı KDV oranı ve diğer şartlar kiracı devri sonrasında da aynen devam edecektir. Ancak kiracı devri ile sözleşmedeki bütünleyici unsurlar değişiyor ise artık yeni bir sözleşmeden bahsedileceğinden devir sonrası düzenlenecek faturalardaki KDV'nin (30.12.2007 sonrası uygulama kapsamında) finansal kiralamaya konu edilen malın KDV oranı olarak dikkate alınması gerekecektir.

Leasing Sektörünün Sorunları

► **Finansal kiralama işlemlerinde kiralayan değişikliğinde KDV uygulaması:** Kiralayan devrinde, gerçekleşecek olan toplam mal ve anapara kira alacağının devrinin eğer devir işlemi kira sözleşmesinde bir tadil yapılmadan eski kiracının tüm hak ve yükümlülüklerinin aynen devralınması şeklinde yapılıyorsa, uygulanması gerekecek KDV oranının eski finansal kiralama sözleşmesinde uygulanan oran olmalıdır. Sözleşmeyi devralan leasing firmasının müşterisine düzenleyeceği faturalarda hangi KDV oranının uygulanacağı konusunda ise devre konu kira sözleşmesinde bir tadil yapılmadan sözleşmenin tüm şartları aynı kalarak devir gerçekleşiyorsa eski finansal kiralama sözleşmesinde uygulanan KDV oranının, eğer aksi oluyorsa da müşteriye düzenlenecek faturalardaki KDV oranının finansal kiralama konusu malın tabi olduğu KDV oranı olmalıdır.

► **Finansal kiralama şirketinin yükümlülüğünde olan vergi, resim, harç ve fon gibi ödemelerin kiracıya yansıtılması işlemi :** Finansal kiralama sözleşmesi gereği kullanım hakkı kiracıya ait olan finansal kiralama konusu mallara ilişkin KDV'ye tabi olmayan harcamaların motorlu taşıt vergisi, gayrimenkul alım satım harcı gibi kiracıya birebir yansıtıldığı ve bu yansıtma işleminin herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığını oluşturmadığı iddia edilse bile, Gelir İdaresince verilmiş olan özgelede bu tür harcamaların finansal kiralama işlemine ait bir bedel olarak değerlendirilip fatura düzenlenerek KDV'ye tabi tutulmasının istendiği görülmektedir.

Leasing Sektörünün Sorunları

► **Teşvik belgeli yatırımlardaki KDV istisnası uygulaması** : Yatırımcı yatırım teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatı finansal kiralama yoluyla temin etmek istediği durumda ise katma değer vergisi bakımından dezavantajlı bir durum ile karşılaşmaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 13. maddesine göre teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın tesliminde KDV istisnası olmakla birlikte bu ekipmanın finansal kiralama yoluyla temini halinde düzenlenecek kira faturalarında herhangi bir istisna görülmediği için malın tabi olduğu oranda KDV hesaplanması söz konusudur.

► **Finansal kiralama şirketlerince ayrılan özel ve genel karşılıkların kurumlar vergisi kanunu uyarınca gider kabul edilmesi** : Finansal kiralama şirketlerinin ana faaliyet konusu bankalar gibi kredi ve fonlama olduğu halde bankaların ayırmış olduğu karşılıklardan özel karşılıklar kurum kazancından indirim konusu yapılırken finansal kiralama şirketlerinin ayırmış oldukları özel karşılıkların indirim konusu yapılamıyor olması haksız rekabet yaratmaktadır. Bu nedenle finansal kiralama şirketlerinin ayırmış oldukları özel karşılıkların kurum kazancından gider olarak indirim konusu yapılabilmesi için Kurumlar Vergisi Kanunu’nun “İndirilecek giderler” başlıklı 8. maddesinde bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

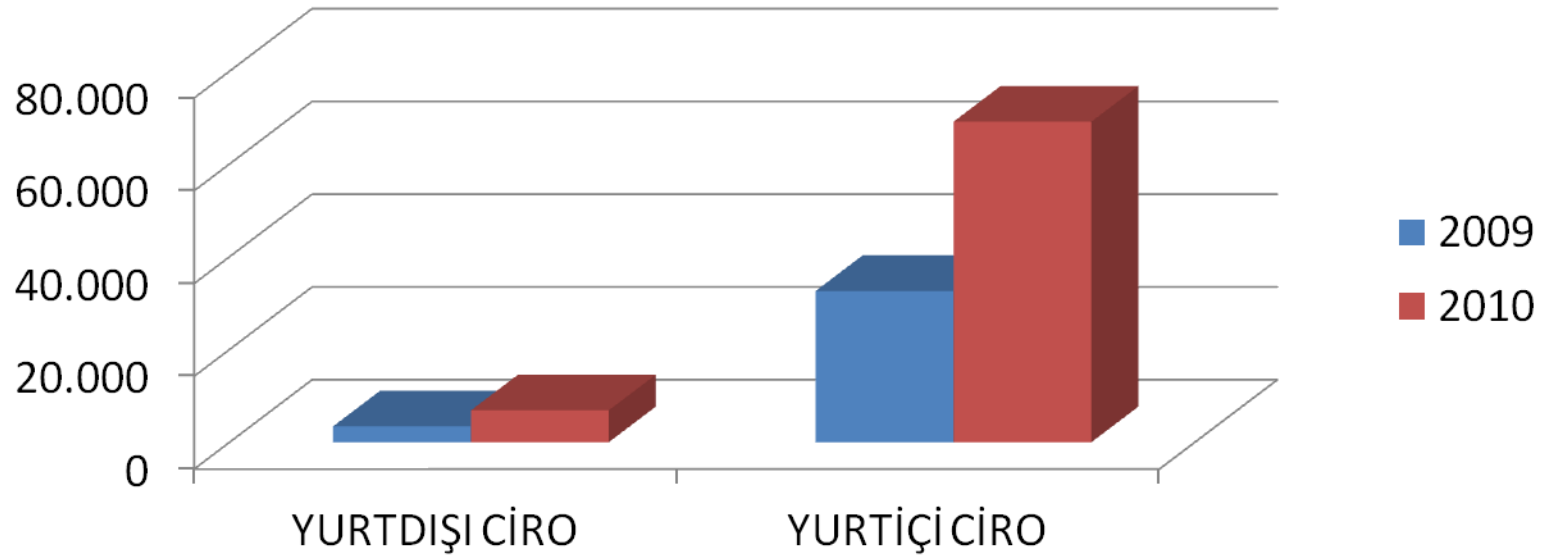
- ▶ Ülkemizde faktoring sektörü faaliyetlerine 1980'li yılların sonunda başlamış olup henüz gelişmekte olan bir sektördür.
- ▶ Finans sektöründe küçük bir hacme sahip olan faktoring son yıllarda hızlı bir büyüme trendi göstermektedir.
- ▶ 2010 yılında bankacılık dışı finansal kesim içinde en hızlı büyüyen alt sektör %83 büyüme ile faktoring sektörü olmuştur.
- ▶ Dünyada ise %2'lik paya sahip olmuştur.
- ▶ KOBİ'lerin gerekli fonu sağlayabilmesi ve gelişebilmesi için bir çok konuda sağladığı avantajlarla faktoring şirketleri önemli bir rol üstlenmektedir.

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

- ▶ Faktoring sektörü Aralık 2010 döneminde 2009 yılı ortasından itibaren devam eden istikrarlı büyüme eğilimini sürdürmüştür. Sektörün toplam aktifleri geçen yılın aynı dönemine göre %38,4 büyümüştür.
- ▶ Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2010 yılının son çeyreğinde düşüş kaydetmiştir. Ancak bu dönemde bilanço-içi kur riskinin yılın üçüncü çeyreğinde hafif arttığı görülmektedir. Olumlu bir gelişme olarak zarar eden şirket sayısı, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 3 adet azalarak 14'e düşmüştür.
- ▶ Türkiye'de hâlihazırda toplam 46 leasing yapmaya yetkili kuruluş bulunmaktadır. Ancak, bu şirketlerin tamamı aktif değildir. Finansal Kiralama Derneği (Fider) üyesi olan 34 şirket ise piyasa payının yaklaşık yüzde 90'ına sahiptir.

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

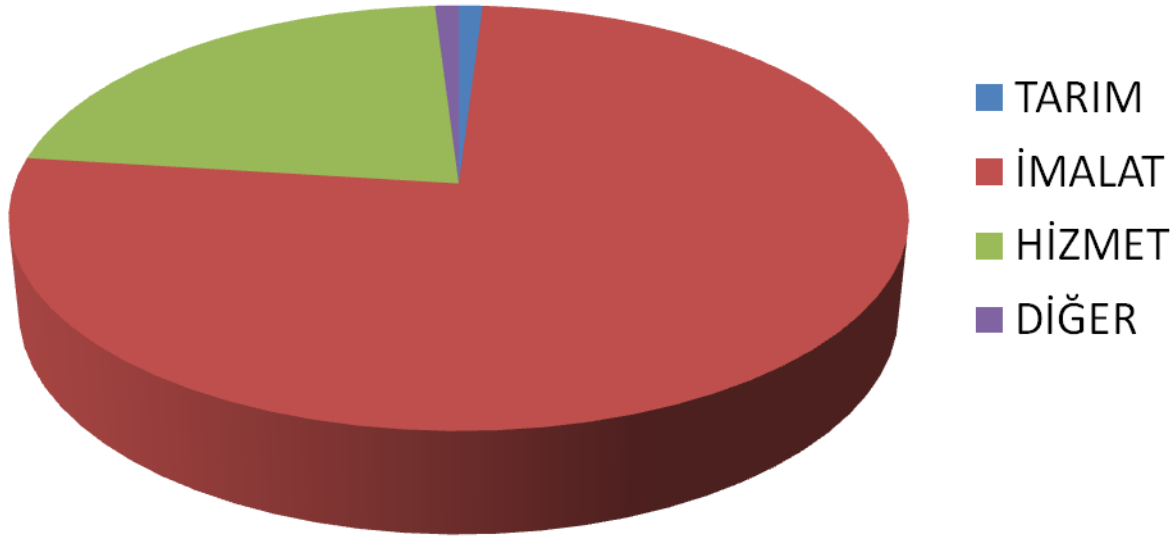
- ▶ 2010 yılı yurtdışı cirosu 6.868 milyon tl ile 2009 yılı yurtdışı cirosuna göre %101 oranında artış göstermiştir.
- ▶ 2010 yılı yurtiçi cirosu 69.110 milyon tl ile 2009 yılı yurtiçi cirosuna göre %112 oranında artış göstermiştir.

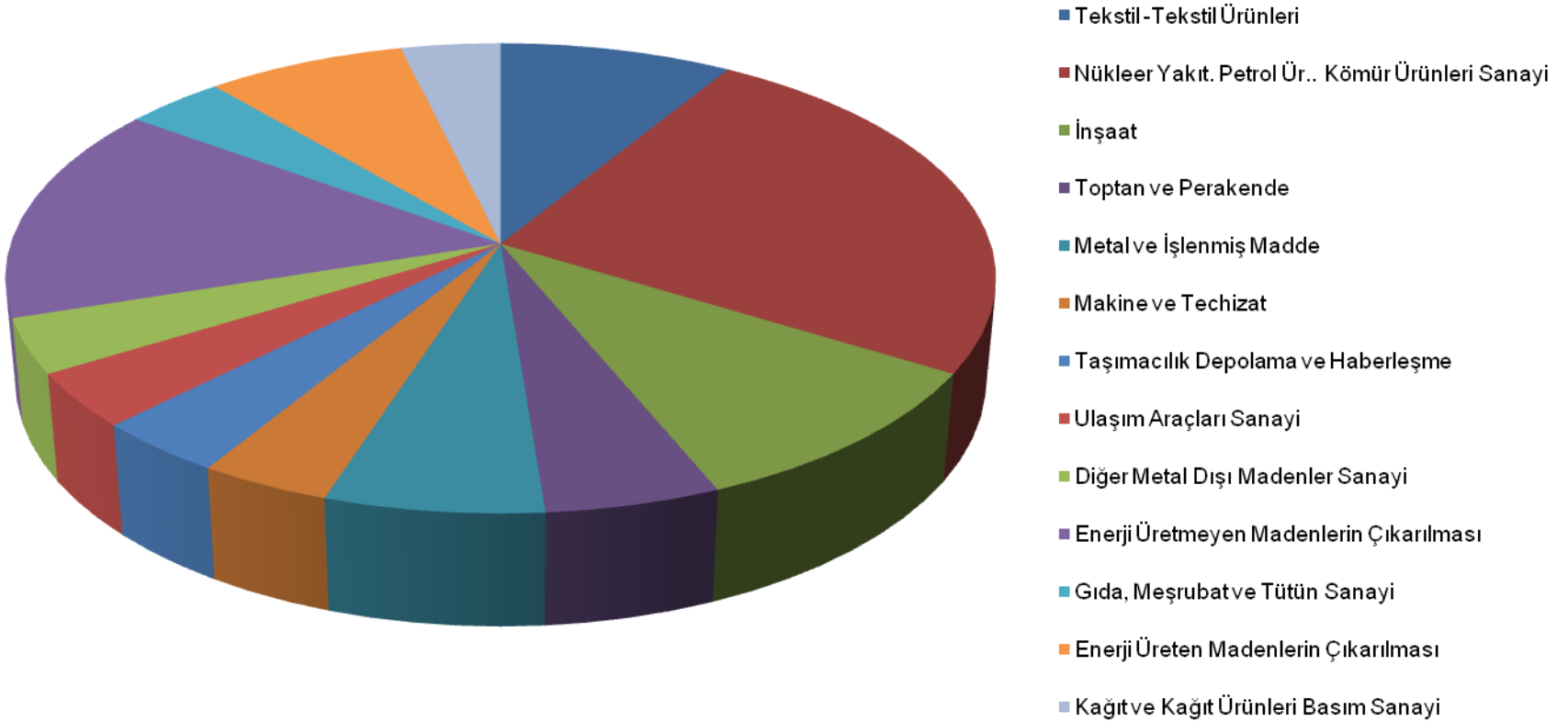
FAKTORİNG İŞLEMLERİNİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI 2010

► 2010 yılında faktoring sektöründe Tarım %1, İmalat %76, Hizmet %22 ve diğer sektörler %1 paya sahip olmuştur.

2009 yılına oranla 2010 yılında, Tarım, Hizmet ve Diğer sektörlerin payı azalırken %76 ile imalat sektörünün payı %5 artış göstermiştir.

FAKTÖRİNG İŞLEMLERİNİN SEKTÖREL CİRO DAĞILIMI 2010

TÜRKİYE'DE FAKTORİNG

- ▶ Düzenli nakit akışı sağlar
- ▶ Alternatif kaynak yaratır
- ▶ Satıcının rekabet gücü artar, yeni pazarlara girme olanağı yaratır
- ▶ Alacaklar uzman kuruluşlarca yönetilir
- ▶ Kredi değerliliği artar
- ▶ Zaman ve gider tasarrufu sağlar
- ▶ Ekonominin kayıt altına alınmasını teşvik eder

TÜRKİYE'DE ULUSLAR ARASI FAKTORİNG

- ▶ % 100 Tahsilat garantisi sayesinde yeni pazarlara açılma olanağı sağlar.
- ▶ Muhabir sayesinde yurtdışı satışlarla ilgili alacaklar takip edilir ve vadede ödeme sağlanır, alıcılar disipline edilir.
- ▶ İhracatçı, lisan ve ihracat yaptığı ülkenin yasalarını bilmemekten dolayı doğabilecek sorunları yaşamayacaktır.
- ▶ Alıcının mali durumu hakkında kısa zamanda haberdar olur ve güvenli satış yapma imkanı elde eder
- ▶ Faktor tarafından ithalatçı adına yurtdışına verilecek garanti limitinin ithalatçıya hiçbir maliyeti olmadığı gibi işletmeyi akreditif, vesaik mukabili gibi maliyetli işlemlerden kurtarır.

Factoring Sektörünün Sorunları

► Factoring sektörü 2006 yılından önce tüm finans sektöründe olduğu gibi Hazine Müsteşarlığı tarafından düzenlenmiştir. 2005 yılının sonlarında yürürlüğe giren Bankacılık Kanunu ile birlikte 0.01.2006 dan itibaren Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) denetimi altına alınmıştır. Sektörün en önemli sorunu kendine özel bir düzenlenmiş bir kanunun bulunmamasıdır.

► Genel olarak factoring şirketlerinin bilanço toplamının %30'u özkaynak, %70'i yabancı kaynaktan oluşmaktadır. Factoring şirketleri mevduat kabul edemediğinden yurtdışı ve yurtiçi bankalardan alınan krediler ile yurtdışı finansmandan oluşmaktadır. Yurtiçi banka kredilerinde factoring şirketleri kullandıkları krediler için %5 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ödemektedirler. Bu kaynak müşterilere kullanılırken %5 BSMV uygulanmaktadır. Bu durumda çifte BSMV uygulanması, factoring şirketlerinin finansman maliyetini yükseltmektedir.

► Factoring şirketlerinin “Finansal Kiralama, Factoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları için Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Tebliğ” uyarınca ayırmak zorunda oldukları özel karşılıklar kurumlar vergisi hesaplamasında indirim kalemi olarak kabul edilmemektedir. Factoring şirketleri vergi mevzuatı çerçevesinde herhangi bir anonim şirket gibi karşılık ayırma imkanına sahiptirler.

Factoring Sektörünün Sorunları

► Factoring şirketlerinin karşılıksız çek ve protestolu senetler ile ilgili bilgilere ulaşamaması sektörün diğer bir sorunudur. Factoring şirketleri müşterilerinden fatura temlik almadan önce borçluların mali durumuna ilişkin istihbaratını gerçekleştirerek, üstlendiği riski minimize etmeye çalışır. Gerçekleştirilecek bu istihbarat için kullanılacak veri kaynağından bir tanesi de karşılıksız çek ve protestolu senetlerle ilgili bilgilerdir. Factoring şirketleri, ilgili kanunlarda yalnız “bankalar” kelimesinin bulunması nedeni ile, Merkez Bankası'nın karşılıksız çek ve protestolu senetlerinin yer aldığı sorgulama ekranlarını kullanamamaktadır.

► Yasal mevzuat gereği mevduat kabul edemeyen factoring şirketlerinin önemli sorunlarından sonuncusu ise gittikçe artan fon ihtiyacıdır. Bilindiği gibi factoring şirketleri İnterbank fonlama sisteminden yararlanamamaktadır. Bugünkü yasal altyapısı çerçevesinde fon temini açısından sadece banka kredisi kullanmaktan başka bir olanağı bulunmayan factoring şirketleri için İnterbank'dan yararlanma, factoringin gelişmesini destekleyen önemli bir etken olacaktır.